

Drømmen om blomstereng!

Flere og flere, både offentlige etater og private hageeiere, ønsker å bytte ut kortklippede, monotone plener med artsrike blomsterenger. Noen begrunner dette med at blomstereng er mindre arbeidskrevende enn plen fordi den ikke skal klippes så ofte, andre ønsker å legge forholda til rette for pollinerende insekter, og noen drømmer seg tilbake til sin barndoms blomstereng med 'blomekrans, leik og dans'.

Uansett motiv: Å skape ei blomstereng ikke gjort i en hand vending. De gamle, artsrike slåtteeengene i landbruket er blitt til gjennom flere generasjoners skjøtsel uten bruk av kunstgjødsel eller plantevernmidler, og med en 'gammeldags' høyslått, ofte i kombinasjon med beiting vår og/eller høst. Dette er umulig å gjenskape på kort tid, men ved de rette tiltaka kan vi starte en prosess og komme et stykke på vei med å legge til rette for mer blomsterrike areal!

Valg av jord og plassering av blomsterenga

Blomsterenga bør anlegges på relativt tørr og mager jord der det ikke er for stor konkurranse fra næringskrevende grasarter eller rotugras som kveke, høymole, tistel eller dylle. På leirjord, tørkesterk moldrik jord eller godt oppgjødsla arealer er forutsetningene dårligere. På mindre arealer kan det være aktuelt å bytte ut vekstmassene eller blande inn sand i topplaget. Tradisjonelle slåtteeenger ligger lysåpent til. Velg derfor et opplendt og gjerne sørvendt/vestvendt areal med minst mulig skygge fra trær og bygninger. Lavtliggende areal med mye vannsig, næringsrigg eller deponering av saltholdig snø om vinteren bør unngås.

Såing i åpen jord eller eksisterende grasmark?

Det er lettere å etablere blomsterenga på åpen jord enn ved innsåing i eksisterende plen eller grasmark. Ved såing i eksisterende grasmark bør en fjerne mest mulig av overjordisk plantedekke og løsne jorda i overflata med ei jernrive e.l. Enda bedre er det å fjerne grastorva flekkvis på de stedene der en vil ha mest glede av å se de blomstrende engartene. Å så inn blomsterengfrø på overflaten av en tett plen uten tiltak for å tynne ut graset er bortkasta penger! Husk at frø alltid må ha jordkontakt for å spire.

Såfrø

Norske blomsterenger er dominert av flerårige urter som marianøklebom, engtjæreblom, engsmelle, prestekrage, rødkløver, gullris, rødknapp, tiriltunge, blåklokke, engknoppurt, blåknapp m.fl. Ei liste over anbefalte arter for Østlandet finner du på www.blomstermeny.no. Vi jobber for å tilby mest mulig artsrike frøblandinger som blomstrer gjennom hele sesongen.

Ved innsåing i eksisterende grasmark (gjerne flekkvis) er det naturlig å så 0.5-1.0 g/m² av ei rein blomsterengblanding. Ved såing på åpen jord er det derimot vanlig å blande urtefrøet med norske sorter og økotypen av svaktvoksende grasarter som sauesvingel, rødsvingel og engkvein, og i så fall kan det passe å så 0.5-1.0 g blomsterfrø + 2-4 g grasfrø pr m². Andelen blomsterfrø i blandinga bør ikke være under 20%. De anbefalte såmengdene er betydelig lavere enn det som normalt brukes for å anlegge plen, og det er derfor viktig at jord er ugrasfri og at frøet fordeles jamt over hele arealet.

Ideelt sett bør frøblandinga ikke bare være norsk, men det bør også ha mest mulig lokalt opphav og slik sett være tilpassa forholda på vokseplassen. Vi snakker gjerne om 'stedegent frø', skjønt det er ofte litt 'ullent' hva dette stedegenhets-begrepet innebærer. Målet vårt er imidlertid å oppformere mest mulig regionale frøblandinger, og sortimentet vil slik sett utvides etter hvert.

Slik sår du

Blomsterengfrø kan såes fra våren utover hele sommeren, men den beste tida er ofte i august, da det er god jordtemperatur og rikelig tilgang på fuktighet. I naturen sår artene seg sjøl når frøet er ferdig modnet på ettersommeren. Noen arter krever en kuldeperiode om vinteren for å spire neste vår.

Før såing bør du dele frøet i to porsjoner. Først sår du den ene halvdel ved å gå fram og tilbake over hele arealet i den ene retningen, og deretter sår du den andre halvdel ved å gå fram og tilbake på tvers av retningen ved første såing. Denne framgangsmåten er viktig for å være sikker på at frøet rekker til hele arealet, og den vil dessuten gi en jevnere fordeling av frøet. For lettere å handtere en så liten frømengde, kan det være praktisk å blande frøet med tørr sand, sagflis e.l.

Etter såing er det viktig å sørge for god kontakt mellom frø og jord. Det er nødvendig å rake / molde frøet forsiktig ned i den øverste centimeteren av jorda, etterfulgt av tråkking eller tromling av arealet.

På svært næringsfattig jord (eks. rein sand) bør du rake litt gjødsel (f.eks. 2 g Fullgjødsel 12-4-18 eller 4 g tørka hønsegjødsel pr m²) inn i topplaget sammen med blomsterengfrøet. Slik gjødsling vil føre til at jorda ikke blir liggende så lenge åpen (vegetasjonen utvikler seg raskere), men kan også føre til at gras og noen urter favoriseres framfor mer konkurransesvake arter. Dersom vekstlaget er mer moldrikt eller inneholder en del matjord, bør gjødsling være unødvendig, også i etableringsfasen.

Skjøtsel

Etablert blomstereng skal ikke gjødsles, og du må holde deg langt unna kjemiske ugrasmidler. Det normale skjøtselregimet er en sein slått med låå, kantklipper eller gammeldags knivbjelkeslåmaskin pr år. Denne slått utføres etter at de fleste artene har blomstret og satt frø, vanligvis i slutten av juli eller begynnelsen av august. Etter slått skal graset ligge og bakketørke, slik at frøet drysser av. Deretter rakes høyet sammen og fjernes.

Hvis veksten ut over høsten er kraftig, bør en vurdere å gjennomføre en håslått (slått nr. 2) for at ikke biomasse skal bli liggende og tilføre næring til enga.

Vær tålmodig!

Ved såing av flerårige arter, vil det bli svært sparsomt med blomstring i såingsåret. Det første året vil det vanligvis bare bli etablering av bladrosetter. Først året etter vil de første artene begynne å blomstre, og den potensielle artsrikdommen vil først vise seg etter flere år.

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) forsker og leverer kunnskap om mat- og planteproduksjon, miljø, klimasmart landbruk, kart, arealbruk, genressurser, skog, ressursforvaltning og landbruksøkonomi. Vi har nær 700 medarbeidere plassert på 18 forskingssentre og kontorsteder over hele landet.

NIBIOs frøforretning og nasjonale kompetansesenter for blomstereng er en del av forskninga på frøvekster, grøntanlegg, kulturlandskap og miljøteknologi på Landvik forskingssenter ved Grimstad. Her oppformerer og selges frø av viltvoksende gras og urter til revegetering etter naturinngrep over hele landet.

Produksjon av blomsterengfrø starta i 2017 gjennom prosjektet 'Fra grasmark til blomstereng' og er fremdeles i oppbyggingsfasen.

Forespørsler om frø kan sendes: landvik@nibio.no

Se ellers: www.blomstereng.no

Kontaktpersoner: trygve.aamlid@nibio.no, tlf. 90528378, ellen.svalheim@nibio.no, tlf. 45210350